

Kauppa luo työtä ja verotuloja Suomeen

Jaana Kurjenoja

Pääekonomisti

Kukoistava kauppa luo menestystä

- Kauppa on yksi kansantaloutemme suurimmista toimialoista niin työllistäjänä, talouskasvun luojana kuin myös verojen maksajana. Kaupan merkitys on vielä kokoaankin suurempi, kun mukaan lasketaan epäsuorat vaikutukset muilla aloilla. Päivittäisen toimintansa ja investointiensä avulla kauppa luo työtä ja hyvinvointia laajasti eri toimialojen kautta Suomeen.
- Vaikka kotimaassa toimivan kaupan talouskasvua luovat lonkerot ulottuvat lähes kaikille toimialoille ja sektoreille, kaupan kokoa ja merkitystä ei useinkaan tunnisteta. Siksi ei myöskään ymmärretä, miten kaupan tilaukset tai investoinnit luovat muille toimialoille uusia innovaatioita ja uudenlaista toimintaa.
- Kotimaisen teollisuuden ja logistiikka-alan osuudet kaupan jatkuvan toiminnan hankinnoista ovat viime vuosina supistuneet. Samalla kotimaisen teollisuuden osuus kaupan investoinneista on vähentynyt eikä palvelualojen osuudet ole kasvaneet, vaikka kauppa on investoinut voimakkaasti digitalisaatioon ja automatisaatioon.

Panos-tuotoslaskelmien metodologia ja käytettyjä määritelmiä

Poimintojen lähteet:
Kurjenoja, 15.11.2022;
Panos-tuotoslaskelmat, KPMG, 15.11.2022.

Vähittäis- ja tukkukaupan vaikutukset kansantaloudessa: taustaa

- Selvitystä varten Kaupan liitto tilasi KPMG Oy Ab:lta laskelmia vähittäis- ja tukkukaupan (toimialat 46 ja 47, TOL 2008) taloudellisista vaikutuksista Suomen kansantaloudessa (ei sisällä autokauppaa, toimiala 45).
  - KPMG Oy Ab toteutti vastaavat laskelmat Kaupan liitolle vuosina 2017 ja 2021.
  - Laskelmat toteutettiin 21.6.–30.10.2022.
1. Laskelmissa tarkastellaan vähittäis- ja tukkukaupan jatkuvan toiminnan vaikutuksia kansantalouden arvonlisään, työllisyyteen ja verokertymään.
    - Jatkuva toiminta sisältää palvelujen ja tuotteiden hankinnat kaupan arvoketjussa, mutta se ei sisällä investointeja.
  2. Vähittäis- ja tukkukaupan Suomeen kohdistamien investointien vaikutuksia tarkastellaan lisäksi erikseen.

Vähittäis- ja tukkukaupan vaikutukset kansantaloudessa: metodologia

- Kaupan välittömät vaikutukset perustuvat vuoden 2021 kansantalouden tilinpitoon, ja välilliset ja tulovaikutukset perustuvat vuoden 2019 panos-tuotosaineistoon. Välillisten tuotantovaikutusten arvioinnissa on sovellettu ns. HEM-menetelmää¹. Tulokset on muunnettu vuoden 2021 tasolle.
  - HEM-menetelmällä arvioidaan hypoteettista tilannetta, jossa tarkasteltava toimiala poistetaan kansantaloudesta ja mitataan poiston aiheuttamia vaikutuksia muille aloille.
  - Kansantalouden rakenteiden muutokset ovat yleensä hyvin hitaita, joten vuoden 2019 panos-tuotostaulukot kuvaavat hyvin myös vuoden 2021 kansantaloutta, vaikka pandemia onkin vaikuttanut talouskasvuun ja talouden toimintaan.
  - Kaupan välilliset ja tulovaikutukset kuvaavat alan toiminnan vaikutuksia muille toimialoille kuin vähittäis- ja tukkukauppaan.
- Tulovaikutusten laskennassa on käytetty vuoden 2021 tietoa palkansaajakorvauksista sekä keskimääräistä kotitalouksien kulutusmenojen jakaumaa.

¹ Hypothetical Extraction Method, HEM.

Vähittäis- ja tukkukaupan vaikutukset kansantaloudessa: määritelmiä

- Henkilötyövuosi kuvaa kokoaikaiseksi muutetun henkilön työpanosta.
  - Kansantalouden tilinpidon mukaan vähittäis- ja tukkukaupassa työllisten keskimääräinen työtuntien määrä vuonna 2021 oli 1551, kun teollisuudessa (toimiala C) se oli 1554. Kansantalouden tilinpidon mukainen työllisten määrä kaupassa kuvaa siis hyvin kokoaikaiseksi muutettua henkilötyövuosimäärää.
- Jatkuvan toiminnan välittömät, suorat vaikutukset kuvaavat kaupan vaikutuksia arvonlisään, työllisyyteen ja verokertymään, kun kauppa myy tai valmistaa tuotteita ja palveluja asiakkaille.
- Jatkuvan toiminnan välilliset vaikutukset kuvaavat kaupan vaikutuksia muille toimialoille, kun se hankkii arvoketjultaan tuotteita ja palveluja toimintaansa varten.
- Jatkuvan toiminnan tulovaikutus tarkastelee vaikutusta yksityiseen kulutukseen, kun kaupan itsensä työllistämät tai sen välillisesti muilla aloilla työllistämät työntekijät kuluttavat tuotteita ja palveluja muilla toimialoilla kuin vähittäis- ja tukkukaupassa.

Vähittäis- ja tukkukaupan vaikutukset kansantaloudessa: määritelmiä

- Investointien välittömät vaikutukset kuvaavat kaupan investointien suoraa vaikutusta muiden alojen arvonlisään, työllisyyteen ja verokertymään.
- Investointien välilliset vaikutukset kuvaavat kaupan investointien vaikutuksia muiden alojen välituotekesyntään, kun alat toteuttavat kaupan investointeja.
- Investointien tulovaikutus tarkastelee vaikutusta yksityiseen kulutukseen, kun investointien vuoksi työllistetyt työntekijät kuluttavat tuotteita ja palveluja muilla toimialoilla kuin vähittäis- ja tukkukaupassa.

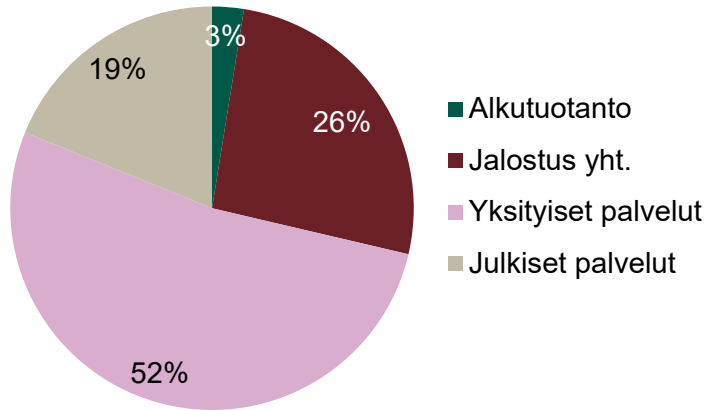
Kauppa on yrityssektorin yksi suurimmista toimialoista

Kauppa on yksi suurimmista toimialoista Suomessa

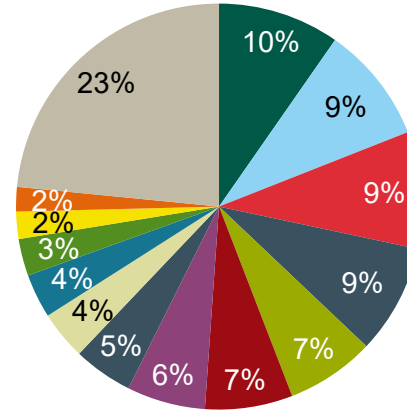
Bruttoarvonlisäys 2022

Viitevuosi 2015

Bruttoarvonlisäys 2022

Viitevuosi 2015

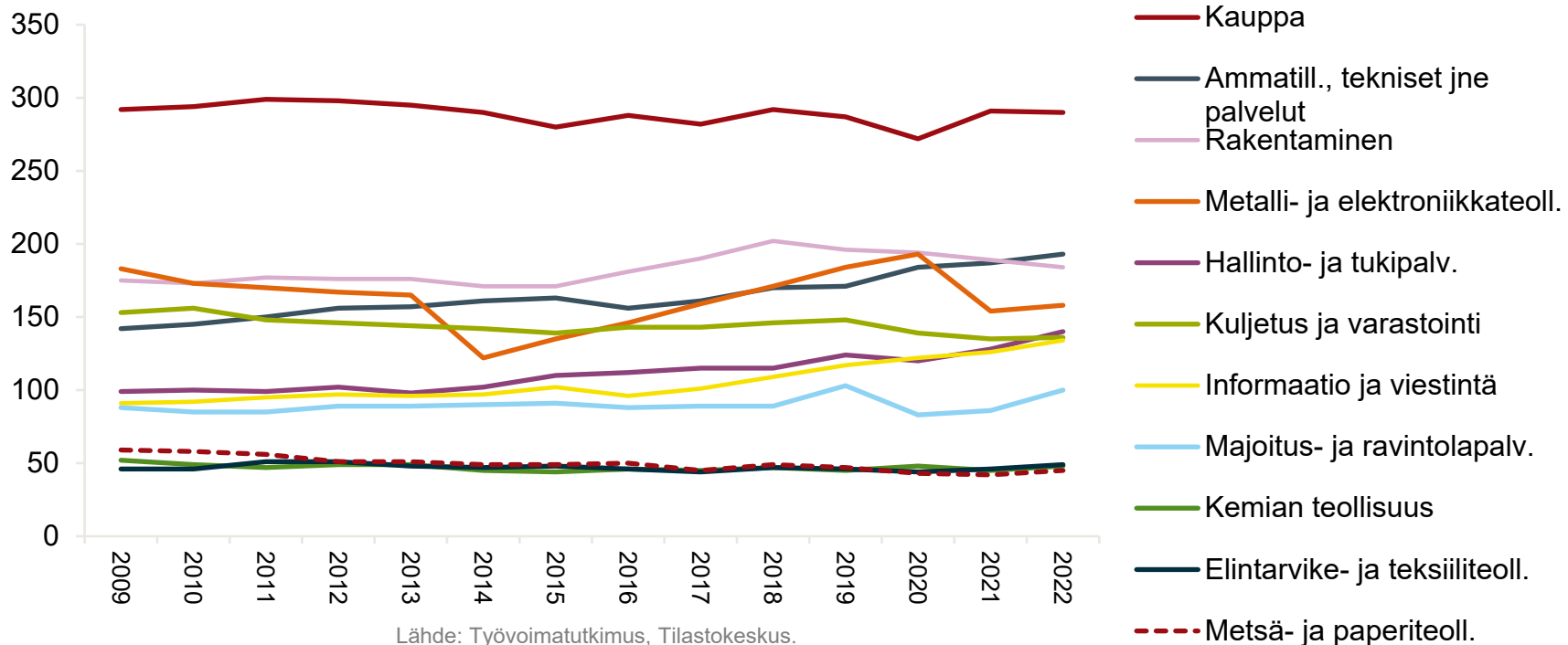

- Metalli- ja elektroniikkateollisuus
- Kauppa
- Ammatillinen ja tieteellinen toiminta, hallinto- ja tukipalvelut
- Kotitaloudet (ml. asuntojen hallinta)
- Muu jalostus
- Informaatio ja viestintä
- Rakentaminen
- Kiinteistöala (pl. asuntojen ja asuinkiinteistöjen hallinta)
- Kuljetus ja varastointi
- Rahoitus ja vakuutus
- Alkutuotanto ja kaivokset
- Muut palvelut
- Metsä- ja paperiteollisuus
- Julkiset palvelut, koulutus, sote, taiteet

Lähde: Kansantalouden tilinpito, Tilastokeskus.

Kauppa on elinkeinoelämän suurin työllistäjä

1 000 henkilöä

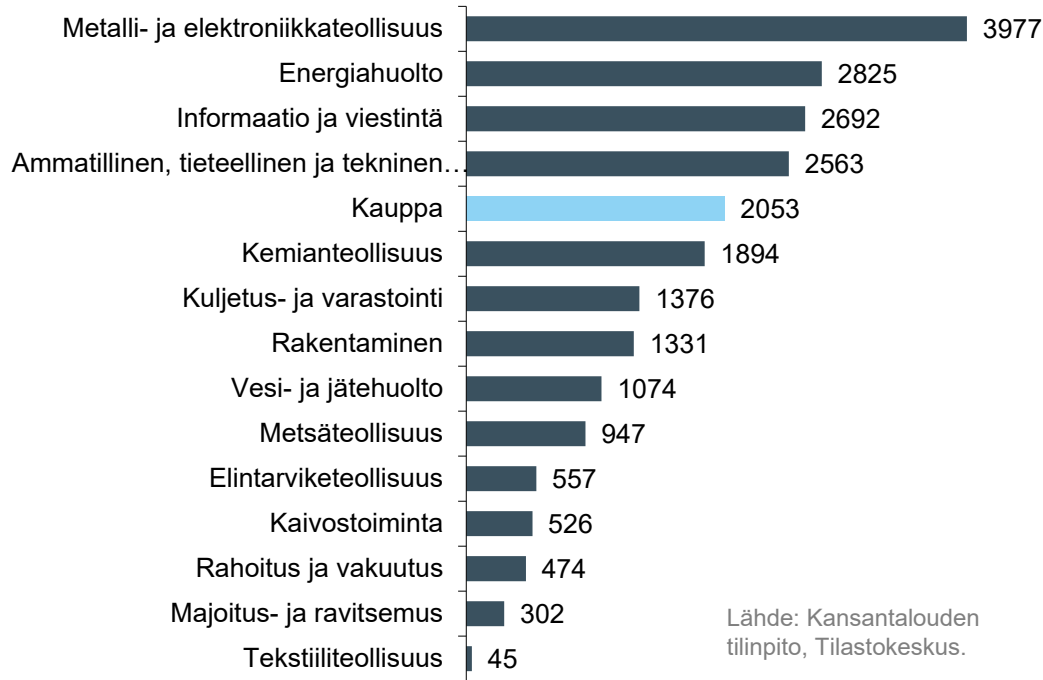
Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus.

1.11.2023

Jaana Kurjenoja

Kauppa on yksi yrityssektorin suurimmista investoijista vuosittain

Kiinteän pääoman bruttomuodostus menona yht., milj. euroa 2021

Lähde: Kansantalouden tilinpito, Tilastokeskus.

Huom! Yksittäisten alojen keskinäinen järjestys vaihtelee vuosittain riippuen mm. siitä, miten joidenkin suurhankkeiden edistyminen ja valmistuminen jaksotetaan (esim. ydinvoimalan tai tehdasinvestointien eteneminen).

Kauppa on yrityssektorin yksi suurimmista verojen maksajista

Kauppa työllistää ja kerryttää veropottia

Lähteet: Verokertymät ja palautukset toimialoittain, Verohallinto.

Palkkaverokertymä ¹ 2022 toimialoittain		
	Milj. euroa	Osuus, %
Julkinen hallinto	12108	35,6
Hallinto- ja tukipalvelut, ammatillinen, tieteellinen ym. toiminta	2934	8,6
Terveys- ja sosiaalipalvelut	2655	7,8
Metalli- ja elektroniikkateollisuus	2469	7,3
Kauppa	2373	7,0
Informaatio ja viestintä	2078	6,1
Rakentaminen	1932	5,7
Rahoitus ja vakuutus	1600	4,7
Kuljetus ja varastointi	1123	3,3
Muu teollisuus (pl. metsä- ja paperi, kemia sekä metalli ja elektroniikka) sekä energia-, vesi- ja jätehuolto	977	2,9
Koulutus	934	2,7
Kemian teollisuus	655	1,9
Metsä- ja paperiteollisuus	569	1,7
Muut alat yht. (pl. teollisuus)	1579	4,6

Kauppa maksaa yhteisöveroja Suomeen

Lähteet: Verokertymät ja palautukset toimialoittain, Verohallinto.

Yhteisöverot 2022 toimialoittain		
	Milj. euroa	Osuus, %
Rahoitus ja vakuutus	1575	18,4
Kauppa	1147	13,4
Metalli- ja elektroniikkateollisuus	942	10,9
Muu teollisuus (pl. metsä- ja paperi, kemia sekä metalli ja elektroniikka) sekä energia-, vesi- ja jätehuolto	867	10,2
Hallinto- ja tukipalvelut, ammatillinen, tieteellinen, tekninen ym. toiminta	777	9,1
Metsä- ja paperiteollisuus	669	7,8
Kemian teollisuus	563	6,6
Informaatio ja viestintä	545	6,4
Rakentaminen	403	4,7
Kiinteistöala	377	4,4
Muut alat yht. (pl. teollisuus)	680	8,1

Kotimaassa toimiva kauppa luo arvonlisäverokertymää

Lähteet: Verokertymät ja palautukset toimialoittain, Verohallinto.

Arvonlisäverot 2022 toimialoittain		
	Milj. euroa	Osuus, %
Kauppa	10381	49,0
Rakentaminen	2754	13
Informaatio ja viestintä	2409	11,4
Hallinto- ja tukipalvelut, ammatillinen, tieteellinen, tekninen ym. toiminta	3798	17,9
Energia-, vesi- ja jätehuolto	1420	6,7
Kuljetus ja varastointi	928	4,4
Kiinteistöala	494	2,3
Rahoitus ja vakuutus	314	1,5
Majoitus ja ravitsemis	210	1,0
Muut	-1514	-7,2

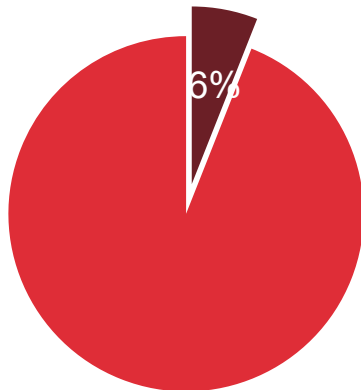

Investoinnit ja hankinnat muilta aloilta yli kaksinkertaistavat kaupan kokonaisvaikutukset työn verotuksen kertymään¹

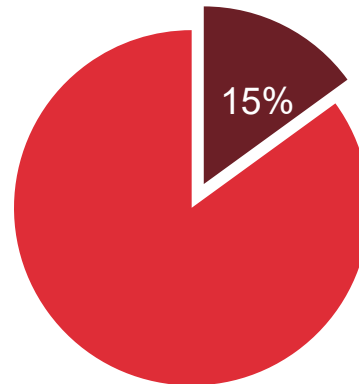
Vähittäis- ja tukkukaupan (pl. autokauppa) jatkuvan toiminnan ja investointien kokonaisvaikutus työn verotuksen verokertymään 2021

¹ Sisältää työnantajan tekemät ennakonpidätykset palkoista sekä työnantajan sairausvakuutusmaksut.

**Kaupan suoraan maksamat
työn verot**

**Kaupan kokonaisvaikutus
työn veroihin**

Lähteet: Verokertymät ja palautukset toimialoittain, Verohallinto.

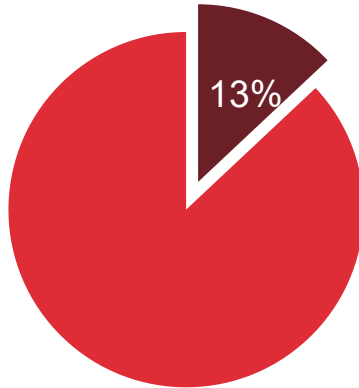
1.11.2023

Vaikuttavuuslaskelmat: KPMG 2022.

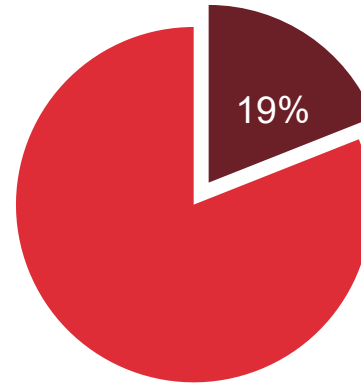
Kaupan kokonaisvaikutus yhteisöverokertymään on merkittävä

Vähittäis- ja tukkukaupan (pl. autokauppa) jatkuvan toiminnan ja investointien kokonaisvaikutus yhteisöverokertymään 2021

Kaupan suoraan maksamat yhteisöverot

Kaupan kokonaisvaikutus yhteisöveroihin

Lähteet: Verokertymät ja palautukset toimialoittain, Verohallinto.

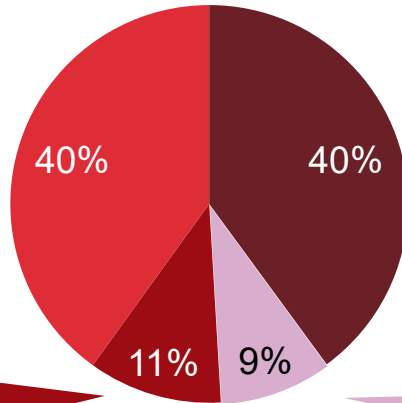
Vaikuttavuuslaskelmat: KPMG 2022.

Jaana Kurjenoja

Kotimaassa toimiva kauppa luo kysyntää ja arvonlisäverokertymää myös muille aloille

Vähittäis- ja tukkukaupan jatkuvan toiminnan ja investointien kokonaisvaikutus arvonlisäverokertymään 2021

Kaupan luoma alv-kertymä

Muiden alojen tilittämä alv, johon kaupan toiminta ei ole vaikuttanut.

Vähittäis- ja tukkukaupan (pl. autokauppa) suoraan tilittämä alv.

Muiden alojen kuin kaupan tilittämä alv, jota kertyy kaupan suoraan ja välillisesti työllistämien palkansaajien kulutuksesta.

Autokaupan suoraan tilittämä alv.

Laskelmia: Kaupan jatkuvan toiminnan ja investointien suorat ja välilliset vaikutukset kansantalouden arvonnalisään ja työllisyyteen

Poimintojen lähteet:
Kurjenoja, 15.11.2022;
Panos-tuotoslaskelmat, KPMG, 15.11.2022.

Kaupan¹ muiden toimialojen kautta luoma hyvinvointi on kasvanut merkittävästi

¹ Pl. autokauppa.

Vähittäis- ja tukkukaupan jatkuvan toiminnan BKT-vaikutus

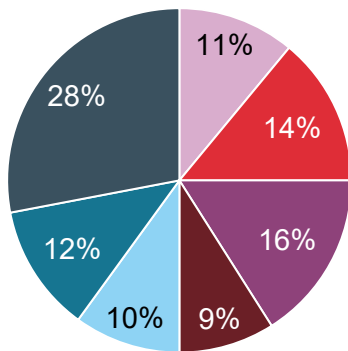
	Toimialan välitön vaikutus		Välillinen vaikutus muilta aloilta tehtyjen hankintojen kautta		Tulovaikutus yksityisen kulutuksen kautta		Yhteensä	
	Arvonlisäys milj. euroa vuoden 2015 hinnoin ja %-muutos 2015–2021							
Vähittäis- ja tukkukauppa yhteensä	16 800	+ 19,1 %	7 000	+ 8,2 %	6 600	+ 4,8 %	30 400	+ 13,1 %

Laskelmat: KPMG 2022.

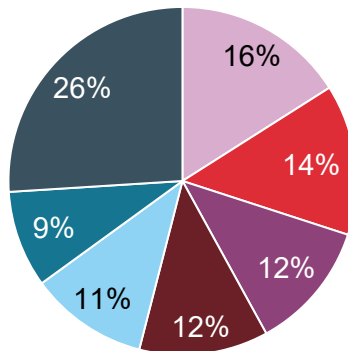
Kauppa luo aikaisempaa enemmän arvonlisäystä muiden palvelujen kautta

Vähittäis- ja tukkukaupan (pl. autokauppa) jatkuvan toiminnan tuottaman välillisen arvonlisäyksen jakautuminen toimialoittain

2015

2021

Laskelmat: KPMG 2022.

Palvelujen voimakas merkitys näkyy myös kaupan välillisesti luomassa talouskasvussa

- Kotimaisen logistiikan ja teollisuuden osuus kaupan jatkuvalla toiminnallaan välillisesti luomasta kasvusta oli vuonna 2015 28 prosenttia, kun vuonna 2021 se oli enää 21 prosenttia.
- Tulos kuvastaa sekä sitä, että muiden palvelujen osuus kaupan toimintaympäristössä on voimistunut talouden yleisen palvelullistumisen myötä, mutta myös sitä, että ulkomainen teollisuus ja logistiikka-ala kilpailevat voimakkaasti kaupan hankinnoista.
- Tulevaisuudessa myös palveluhankinnat voivat siirtyä aikaisempaa enemmän ulkomaille, mikä heijastuisi koko kotimaisen palvelualan kehitykseen aikana, jolloin kansainvälinen kilpailu esimerkiksi tekoälysovellusten, maksamisen ratkaisujen, automatisaation jne. kehittämisessä on kovaa.

Investoimalla Suomeen kauppa¹ luo aikaisempaa enemmän hyvinvointia

¹ Pl. autokauppa.

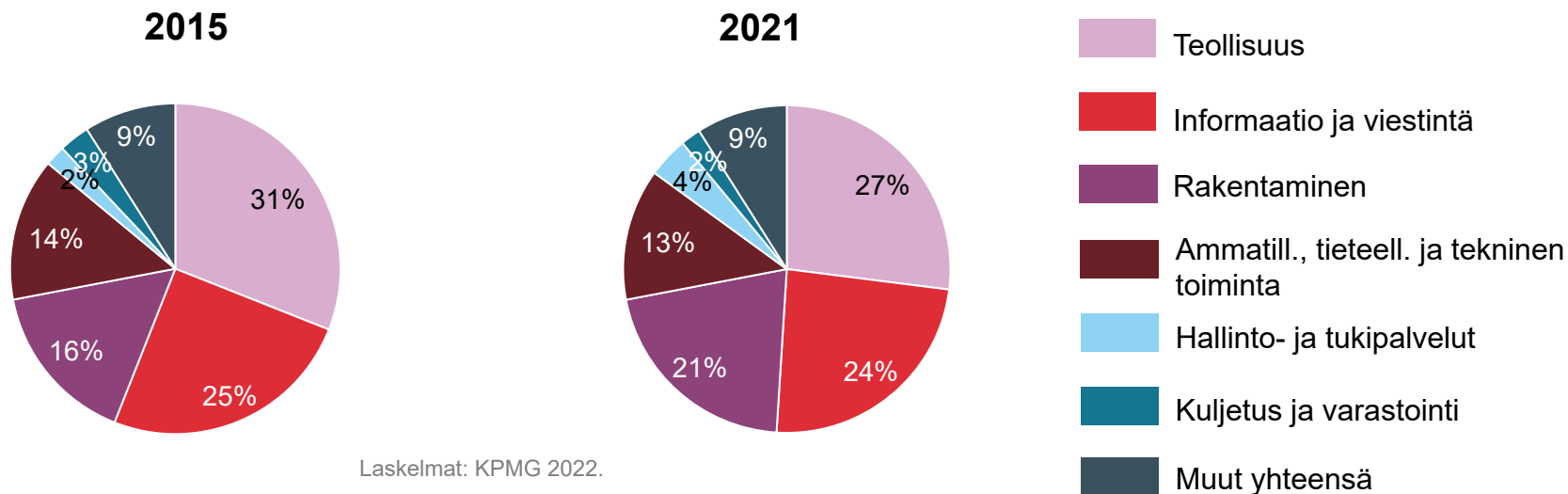
Vähittäis- ja tukkukaupan investointien BKT-vaikutus

	Suora vaikutus muille toimialoille Suomessa		Vaikutus muiden alojen toisiltaan tekemien hankintojen kautta		Tulovaikutus yksityisen kulutuksen kautta		Yhteensä	
	Arvonlisäys milj. euroa vuoden 2015 hinnoin ja %-muutos 2015–2021							
Vähittäis- ja tukkukauppa yhteensä	380	+ 44,4 %	150	- 8,6 %	170	+ 32,2 %	700	+ 26,1 %

Laskelmat: KPMG 2022.

Teollisuuden osuus kaupan investoinneista on kutistunut

Vähittäis- ja tukkukaupan (pl. autokauppa) välittömien ja välillisten investointien tuottaman arvonlisäyksen jakautuminen toimialoittain

Kotimaisen teollisuuden merkitys on supistunut kaupan investoinneissa

- Kotimaisen teollisuuden osuus kaupan investoinneista oli vuonna 2015 31 prosenttia, kun vuonna 2021 se oli 27 prosenttia.
- Myöskään kotimainen palveluala ei ole nostanut osuuttaan kaupan investoinneista, vaikka vuosien 2015-2021 välillä kauppa on investoinut voimakkaasti digitalisaatioon ja automatisaatioon.
  - Kaupan suuret järjestelmähankinnat, kuten toiminnanohjausjärjestelmät, tilataan usein ulkomaisilta toimittajilta. Samoin esimerkiksi varastojen ja logistiikan robotisaatio suunnitellaan ulkomaisten palveluntuottajien kanssa ja käytännön ratkaisut hankitaan ulkomaisilta toimijoilta.
- Vain kotimainen rakennusala on pystynyt kasvattamaan osuuttaan kaupan investoinneista.

Kauppa¹ luo työllisyyttä myös muille toimialoille

¹ Pl. autokauppa.

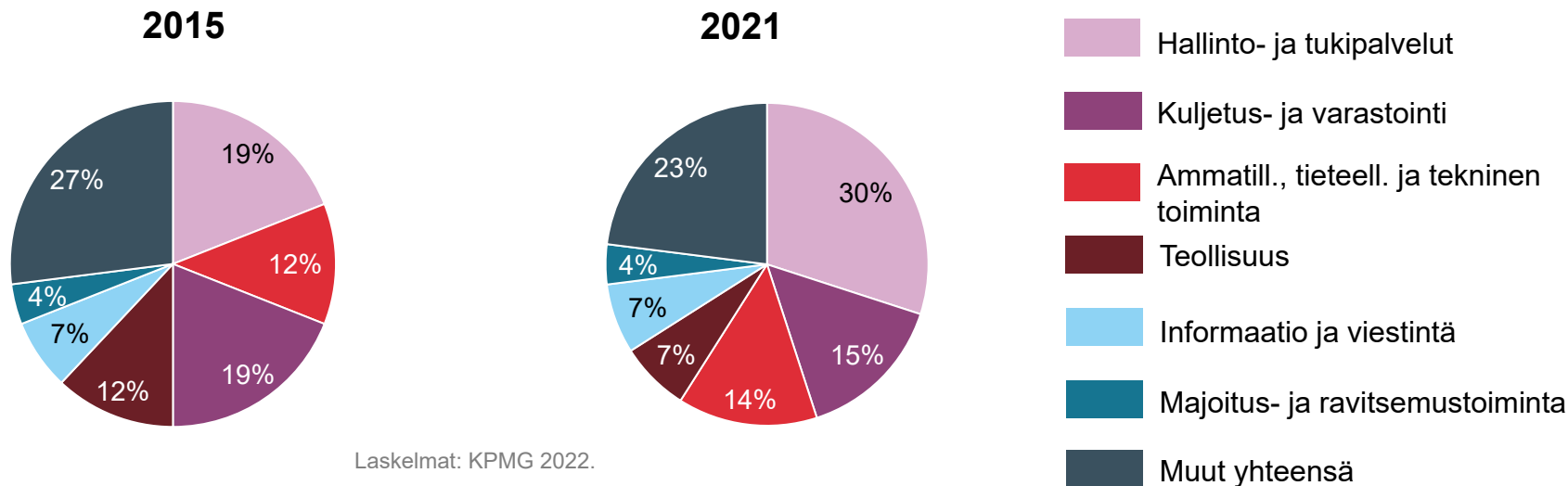
Vähittäis- ja tukkukaupan jatkuvan toiminnan työllisyysvaikutus

	Toimialan välitön vaikutus		Välillinen vaikutus muilta aloilta tehtyjen hankintojen kautta		Tulovaikutus yksityisen kulutuksen kautta		Yhteensä	
	Henkilötyövuotta ja %-muutos 2015 – 2021							
Vähittäis- ja tukkukauppa yhteensä	240 200	- 3,7 %	104 500	+ 18,8 %	70 400	- 1,4 %	415 100	+ 1,6 %

Laskelmat: KPMG 2022.

Kaupan luomat työpaikat kohdistuvat aikaisempaa enemmän muihin palveluihin

Vähittäis- ja tukkukaupan (pl. autokauppa) jatkuvan toiminnan luoman välillisen työllisyyden jakautuminen toimialoittain

Kaupan¹ investoinnit ovat tukeneet työllisyyden kasvua muilla aloilla

¹ Pl. autokauppa.

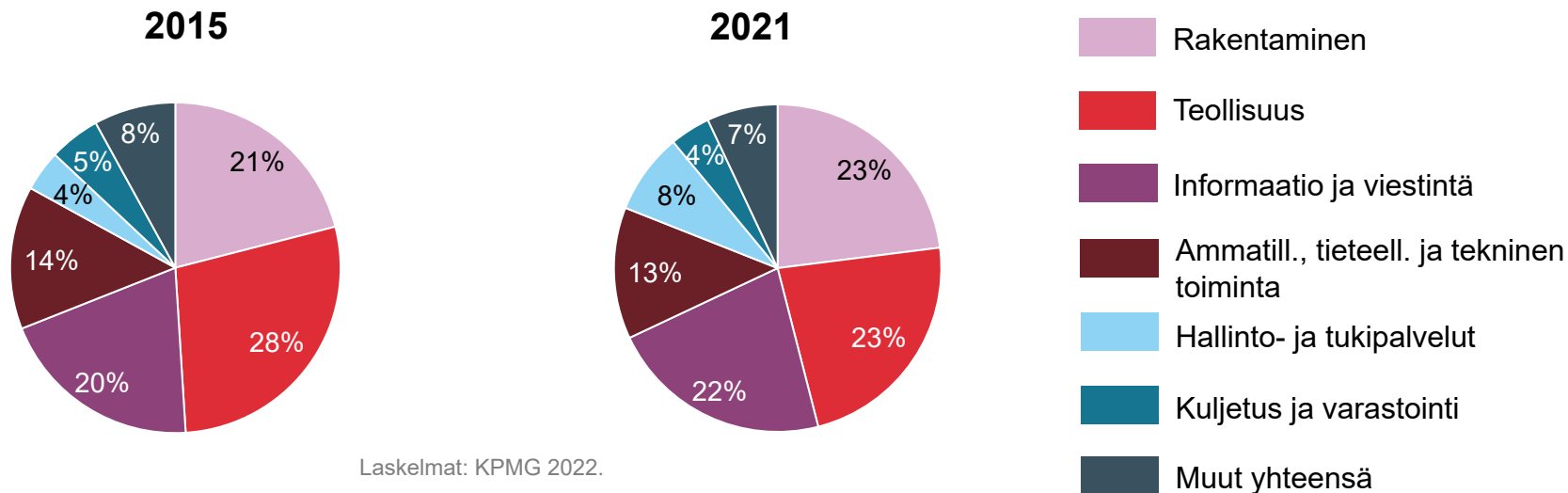
Vähittäis- ja tukkukaupan investointien työllisyysvaikutus

	Suora vaikutus muille toimialoille Suomessa		Vaikutus muiden alojen toisiltaan tekemien hankintojen kautta		Tulovaikutus yksityisen kulutuksen kautta		Yhteensä	
	Henkilötyövuotta ja %-muutos 2015–2021							
Vähittäis- ja tukkukauppa yhteensä	4 340	+ 44,7 %	2 220	- 3,5 %	1 910	+36,4 %	8 470	+ 26,4 %

Laskelmat: KPMG 2022.

Kauppan voimakas rakentaminen on tukenut rakennusalan työllisyyttä

Vähittäis- ja tukkukaupan (pl. autokauppa) investointien luoman välillisen työllisyyden jakautuminen toimialoittain

Kiitos!

Jaana Kurjenoja
Pääekonomisti
Kaupan liitto

jaana.kurjenoja@kauppa.fi
@JaanaKurjenoja / kauppa.fi